

Apáthy István magyar világa

FEUILLETON - LXVII. évfolyam, 12. szám, 2023. március 24.

Apáthyt tehát nem egyszerű besorolni; a nemzeti gondolat, illetve az „izzó” nacionalizmus gondolatvilágának végig legmeghatározóbb, legszilárdabb eleme. Liberális ember volt, hiszen lépten-nyomon hangsúlyozza, hogy az egyén, sőt az individuum kibontakozása számára alapvető érték. (Noha tényként rögzíti „az individualizmus csődjét”.) Ezért is lehetett a Szabadgondolkodás Magyarországi Egyesületének első elnöke 1905-ben, és egyúttal a kolozsvári szabadkőműves páholy nagymestere. Sőt: elkötelezett demokrata, a férfiak általános választójogának híve, amit persze nem könnyű összeegyeztetni a magyarság dominanciájával. Közben azért kárhóztatja a „lipótvárosi szellemet”; mi több Budapestet „Magyarország legnagyobb betegségének” nevezi; helyette Kolozsvár lehetne az ország „sokkal egészségesebb szellemi központja”. Függetlenségi párti, Ausztriáról kizárólag rosszat tud írni (400 év elnyomás; Indiát felülmúló rabság, gyarmati állapot) - de a (Habsburg) királyság megszűnését, a köztársaság kikiáltását még 1918-ban is elhibázottnak tartja.